

СИДОРЕНКО Олена Миколаївна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовних та гуманітарних дисциплін № 3 Донецького національного медичного університету; бульвар Шевченко, 80, м. Маріуполь, 87500, Україна; тел.: +38(050) 152-65-78; e-mail: olenasydorenko1970@gmail.com; ORCID ID 0000-0001-9189-5994

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ЧАСТИН МОВИ В УКРАЇНСЬКОМУ ЕРГОНІМІКОНІ

Анотація. *Метою статті* є аналіз найменувань об'єктів різних видів діяльності, утворених від самостійних та службових частин мови. *Об'єкт дослідження*: численний український ергонімікон, що охоплює назви об'єктів різних сфер суспільного життя: виробництва, торгівлі, обслуговування і розваг. *Предмет дослідження*: граматичні особливості ергонімів різних регіонів України, зафіксованих упродовж останніх двох десятиліть. У *результаті дослідження* розглянуто назви об'єктів людської діяльності, утворені від різних частин мови та зафіксовані впродовж останніх двох десятиліть на території України. Простежено частотність їх уживання. Проаналізовано граматичні особливості словотвірних моделей, використаних у називанні різних об'єктів людської діяльності. У рамках частини належності усі назви умовно поділено на двадцять найрепрезентативніших груп. Опорним компонентом у цих групах визначено іменник. Також виділено деякі поодинокі конструкції. З'ясовано частотність й особливості використання інших частин мови у створенні назв. *Практичне значення* полягає в можливості використання матеріалів статті в практиці викладання спецкурсів з ономастики. **Висновки:** Процес оновлення ергонімної лексики в мові відбувається шляхом утворення нових лексичних одиниць з допомогою широкого спектру мовних засобів і способів. За граматичною структурою ергоніми можуть бути представлені такими частинами мови, як іменник і числівник, також словосполученнями іменник + іменник, іменниковими словосполученнями, з'єднаними сполучником або прийменником, ад'єктивними словосполученнями, словосполученнями із займенниками та дієсловами-імперативами. Також в ергонімоформуванні зафіксовано вигук та звуконаслідування. Крім того, ергонімна лексика може бути представлена символами як у вигляді цифр, так і в поєднанні зі словниковими компонентами. Подальше вивчення структурних типів ергонімів полягає в зіставному аналізі назв різних регіонів України, а також у порівнянні граматичної структури українських ергонімів зі структурою ергонімів інших країн.

Ключові слова: ергонім, частина мови, номінатив, субстантив, ад'єктив, словосполучення, апелятив.

Постановка наукової проблеми та її актуальність. Упродовж останніх років зі зростанням кількості ергонімів в Україні постало питання про необхідність аналізу цієї групи власних назв і вивчення особливостей їх формування та функціонування, а також щодо аналізу їх граматичної структури. Очевидною є необхідність збору та систематизації численних ергонімів, різнобічного вивчення їх особливостей, розгляду з точки зору лінгвістики, виявлення загального та індивідуального в принципах номінації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Висвітлюваний у статті розділ ономастики є об'єктом уваги лінгвістів вже кілька десятиліть. У мовознавстві кінця ХХ – початку ХХІ століття з'явилося чимало праць, присвячених дослідженню ергонімів. Основним напрямом вивчення ергонімів є ареальний. Сьогодні маємо ґрунтовні дисертаційні роботи, присвячені вивченню назв різних регіонів України. Так, О. О. Белей досліджував ергоніми Закарпаття [1], Н. В. Кутуза – Одеси [8], Н. М. Лесовець – Луганська [9], О. М. Сидоренко – Донеччини [12], М. М. Цілина [15], Ю. І. Дідур [4] – Києва, С. О. Шестакова [17] – Києва, Львова, Полтави, Сум, Харкова. Також приділено увагу дослідженню етимології та лексико-семантичних характеристик онімів цього класу. Розгляд лінгвістичних процесів онімоутворення

відбувається в різних напрямках, включаючи систематизування за лексико-семантичними ознаками, визначення засобів творення заявлених назв та їхніх структурних різновидів. З. І. Бузинова вивчала назви промислових об'єктів в історичному напрямі [3]. Осмисленню природи ергоніма приділили увагу у своїх працях О. Ю. Карпенко [5], Є. С. Отін [10], М. М. Торчинський [13], І. І. Турута [14]. Проте, щодо граматичної структури українські ергоніми ще ретельно не досліджувались. Аналіз граматичних особливостей словотвірних моделей раніше виконувався лише на матеріалі українських антропонімів і топонімів. Саме необхідність вивчення граматичної структури ергонімів і зумовлює актуальність нашої роботи.

Метою статті є аналіз найменувань об'єктів різних видів діяльності, утворених від самостійних та службових частин мови.

Об'єкт дослідження: численний український ергонімікон, що включає назви об'єктів різних сфер суспільного життя: виробництва, торгівлі, обслуговування і розваг.

Предмет дослідження: граматичні особливості ергонімів різних регіонів України, зафіксованих упродовж останніх двох десятиліть.

Виклад основного матеріалу дослідження. За останні два десятиліття з'явилося багато назв об'єктів людської діяльності, на позначення яких використовуються різні частини мови. Власним назвам, тобто трансонімізованим антропонімам, топонімам, міфонімам, тощо, належить важливе місце серед українських ергонімів. Такі назви складають близько 35 % від усіх ергонімів. Також на сучасному етапі до створення найменувань залучено значну кількість іншомовних слів. За походженням до певної мови всі досліджені назви належать переважно до української: дитячий садок «Лелеченька», кав'ярня «Відпочинок», крамниця «Смак» та російської мов – дитячі садки «Серенький зайчик», «Пчелка», перукарня «Жемчужина», крамниця «Одежда». Слід відзначити, що велика кількість ергонімів є спільною для української та російської мов унаслідок їх історичної приналежності до східнослов'янської підгрупи слов'янської гілки індоєвропейської сім'ї: дитячі садки «Сова», «Зайчик», автозаправна станція «Центр», крамниця «Чайка», банк «Капітал», кав'ярня «Шоколад», фітнес-клуб «Ягуар». Водночас нами було виявлено декілька назв, зафіксованих англійською мовою: крамниця *Peacock*, готель-ресторан *Relax*, кав'ярня *Golden Lion*, салони краси *Beauty Zone*, *New Style*, приватне підприємство *Leopardo Design*, фірма *Fox*, нічний клуб *Red line*.

Щодо належності до певних частин мови, усі назви досліджуваної картотеки умовно поділено на такі підгрупи (приклади назв наведено мовою оригіналу):

– однокомпонентні утворення, виражені іменником у формі однини: приватна контора «Нотариус», крамниці «Колесо», «Калач», кафе «Ласун», ресторан «Аристократ», завод «Колос», профілакторій «Схід»;

– однокомпонентні утворення виражені іменником у формі множини: крамниці «Тканини», «Культтовари», «Книги», «Вікна», кафе «Тропіки», підприємство «Крила», пансіонат «Сосенки». У цій групі розрізняються субстантиви з прямим значенням і вказівкою на вид діяльності: крамниці «Взуття», «Одяг», «Хліб» та назви-субстантиви фантазійного плану: кав'ярня «Восторг», супермаркет «Абсолют», готель «Фаворит»;

– квалітативні форми субстантивів, уживані як на позначення дитячих об'єктів обслуговування, так і для посилення атрактивної функції: фермерські господарства «Полуничка», «Берізка», крамниці «Мобілочка», «Хозяюшка», «Гастрономчик», кав'ярня «Тарелочка», адресне бюро «Городок», дитячі комбінати «Малышок», «Манюня», будинок відпочинку «Сосенки»;

– номінативи, поділені на склади для більшої привабливості: кав'ярні «Стопка», «Стой-ка», ветеринарна аптека «Лап-усік», медичний центр «Сім+я», перукарня «Чуб-чик», приватне підприємство «Нью-тон», редакції газет «Сей-час», «Салон Дона и Баса». Метонімічне перенесення штучних ергонімів не має лексико-семантичних обмежень;

– словосполучення іменник + іменник, з'єднані сполучником *i*: крамниці «Овочі і фрукти», «Меблі і фурнітура», «Зброя та захист», «Хліб і до хліба», «Кіт і пес», «Чай и кофе», «Тютюн і подарунки»; юридична фірма «Фінанси і нерухомість», аптека «Матері і дитини», банк «Фінанси і кредит»;

– словосполучення іменник + іменник, з'єднані прийменником: агентство нерухомості «Право на житло», аптека «Здравица на стандарте», рекламне агентство «Шаг за шагом», крамниці «Меблі в дім», «Мебель для дома», «Мебель для офиса», «Мебель на заказ»;

– словосполучення субстантив + прийменник + субстантив у вигляді топоніма, що вказує на місцезнаходження або походження/виробництва: крамниці «Стройматериалы на Карпинского», «Одежда из Европы», готелі «Отдых на Днестре», «Дача на Гостиной», «Мини-отель на Еврейской», *Holiday home near Arkadia*;

– двокомпонентне словосполучення іменник + іменник: рекламне агентство «Мастер-класс», туристичне агентство «Круиз-тур», ательє «Школа мод», букмекер «Світ спорту», нічний клуб «Континент разваг», підприємство «Авангард идей», магазини «Дары природы», «Империя меха», «Царство сумок», «Квіти світу», туристична фірма «Колесница путешествий»; «Палац одруження», «Дом культуры», «Комбинат хлебопродуктов», «Служба логистики», «Театр ляльок»;

– ад'єктив + номінатив у вигляді ергонімного терміна, де ад'єктив вказує на вид діяльності: «Стоматологічна поліклініка», «Шлюбне агентство», «Гідрометеорологічне бюро», «Врачебно-физкультурный диспансер», «Бильярдный клуб», «Технічний ліцей», «Пищевкусовая фабрика», «Мебельный салон», «Славянская клиника»;

– ад'єктив + номінатив: крамниці «Дитячі товари», «Модный сезон», «Нова електроніка», магазин-ательє «Золотой наперсток», салон-ательє «Модне місто», кафе «Бархатна роза», туристичне агентство «Зоряна імперія», аптека «Зелена планета»;

– ад'єктив + іменник-апелятив, з визначенням кольору, тобто атрибутивні словосполучення, які складаються з двох лексичних одиниць: дитячі садки «Калиновий цвіт», «Рябиновий цвіт», «Калинова сопілка», фермерські господарства «Біла дача», «Біла криниця», «Червона гірка», «Червоний сад»;

– відтопонімний ад'єктив + номінатив у вигляді ергонімного терміна: перукарні «Подільська цирюльня», «Київський інститут краси», підприємства «Маріупольський хлібокомбінат», «Володарська птицефабрика»;

– відтопонімний ад'єктив + номінатив: ресторани «Італійський ресторан», «Іспанський двір», «Український борець», готелі «Карпатська зірка», «Подільський двір», «Каховские зори»;

– відтопонімний ад'єктив + ад'єктив на позначення продукції чи характеру діяльності + номінатив у вигляді ергонімного терміна: «Азовська кредитна компанія», «Перший український міжнародний банк», «Донецький національний медичний університет»;

– ад'єктив, який, переходячи в ергоніми, субстантивується, в основі мотивації лежать територіальні ознаки об'єкта: готель «Европейская», універсами «Кіровський», «Західний», автозаправні станції «Восточна», «Заозерна», «Тополина», а також інші ознаки: крамниці «Молодіжна», «Молочна», «Нова», кав'ярні «Закусоч-

ная», «Блинная», «Шашлычная», «Северное», бари-ресторани «Десертный», «Рыбацкий», «Звездный», «Курортный», «Солнечный», «Хороший»;

– ад'єктив + трансонімізований топонім: крамниця «Маленький Париж», кав'ярня «Старий Маріуполь»;

– атрибутив + номінатив, де займенник вказує на приналежність: поліклініка «Твій доктор», кафе «Наш двор», супермаркети «Наш край», «Наша марка», аптека «Моя аптека», агентство нерухомості «Наш дім», рекламне агентство «Ваш імідж», бутик «Твій затишок», крамниці «Твій вигляд», «Наша мебель»;

– дієслова-імперативи, використані для заохочення відвідувачів: «Заходь», «Разуй», «Разгуляй», крамниці «Будем друзьями», «Сделай сам», «Мамодай»;

– числівник + субстантив: крамниці «Три кита», «38 попугаев», кав'ярня «Два гуся», ветеринарна аптека «Четыре лапы», салон краси «Первая ласточка»;

– вигуки та звуконаслідування: інтернет-клуб «Ого!», кафе «Оба-на», «Ба-на-на», більярдний клуб «Хо», дитячо-юнацький клуб «Эврика», крамниці «Ням-ням», «Клик», перукарня «Вжик-вжик».

Зафіксовано також такі поодинокі конструкції:

– прийменник + займенник: магазини «Для вас», «Для тебе»;

– субстантив + прийменник + займенник: магазини «Меблі для тебе», «Квіти для вас»;

– ад'єктив + ад'єктив: магазин «Черное и белое»;

– дієслово + дієслово: кафе «Сели & съели».

Широко вживані назви, що містять ад'єктивні компоненти *новий / старий* + номінатив: агентства нерухомості «Нове сторіччя», «Нове місто», «Новий дім», аптека «Нова аптека», кафе «Старий Маріуполь», «Старий шансон», ресторани «Стара клюшка», «Старий замок», «Старий Томас», комп'ютерний супермаркет «Нова електроніка», магазини «Нові вікна», «Новий вітер», «Новий друг», «Новий смак», «Старий лоцман», підприємства «Новий світ», «Новий погляд», «Новая мебель».

Опорним компонентом зазвичай служить іменник, оскільки він називає об'єкт, з яким співвідноситься прикметник або інша частина мови. У словосполученнях з двох і більше іменників другий виступає в ролі додатка або означення. А. В. Беспалова зазначає, що у створенні багатокomпонентних відапелятивних найменувань описового характеру велику роль відіграють прикметники, що використовуються як перші визначальні компоненти [2, с. 98]. Ці твердження актуальні і щодо дослідження української ергонімії. Прикметники *міський, європейський, обласний* позначають такі додаткові ознаки в характеристиці об'єкта, як його соціальний рівень, місцезнаходження та належність: банк «Європейський», *Дитяча міська лікарня, Міський центр зайнятості, Обласна лікарня, Обласний театр ляльок*. Ознака належності може реалізовуватися в прикметнику *національний*: *Київський національний університет*, банк «*Національний кредит*» і *міжнародний*: авіакомпанія *DHL International Ukraine*, «*Міжнародний комерційний банк*», «*Міжнародний центр тренінгових технологій*».

Базою для формування ергонімів можуть бути числівники, які представлені не тільки як словесні одиниці, але й несловесні елементи, що складаються з чисел або математичних символів. Причому числа можуть вживатися в назвах як «в числотому вигляді»: аптека «36,6», магазини «50/50», «50&75», гральні автомати «777», нічний клуб «2000», так і в поєднанні зі словами або їх скороченими еквівалентами: агентство нерухомості «33 кв. м.», туристичне агентство «4 сезона путешествий», ресторан «12 стульев». Числівник може передаватися і прописом: туристичне агентство «Сто дорог», кафе «Два гуся», «Два товарища». Частотність використання цифри 7 під час утворення фірмонімів і прагматонімів відзначає і М. І. Романюк: «...цифра “7” у християнській культурі виступає своєрідним симво-

лом досконалості, довершеності» [11, с. 88]. І. Шевлякова також зауважує щодо магічності чисел 3 і 7 та популярності їх використання в ергонімії [16, с. 58]. Зафіксовано такі назви з числівниками і в нашій картотеці: туристичні агентства «3 кита», «7 морей», «7 чудес света», кафе «777», більярдний клуб «777», клуб здоров'я і відпочинку «Семь пятниц», крамниця «Тройка», ресторан «Три березки», казино «Третий Рим». У ряді комбінованих ергонімів цифрові символи несуть смислове навантаження або мають символічне значення: магазини «1000 мелочей», «4 сезона», «17 квартал». На поширеності ергонімів, які поєднують онім або апеллятив з цифровим позначенням, наголошує і С. О. Шестакова [17, с. 99]. Цифровий компонент вказує, як правило, на рік заснування об'єкта: підприємства «Конкорд-95», «Лідер-98», «Лилия-2001», «Аурум-2000», «Парус-2008»; на приналежність різним власникам або для відмінності від однойменних: підприємство «Биатон-2», фермерські господарства «Хвиля-2», «Ялта-2», «Максимус-1», оскільки юридично заборонено використовувати омонімічні назви двічі. Служби таксі вказують у своїх назвах номери телефонів: «Мади 0-83», «Такси 0-65», «Такси 0-68».

Порядкові числівники, виконуючи функції ергонімів, використовуються для розмежування споріднених понять або вказують на порядковий номер. Тенденція привласнювати порядковий номер об'єкта діяльності залишилася нам у спадок від минулого століття. Так нумеруються школи, профтехучилища, дитячі садки, лікарні, поліклініки, аптеки, відділення зв'язку, міліції, магазини, їдальні, кафе. Усе це служить єдиній меті – виокремити одиничний предмет з ряду однорідних.

Іншомовні слова та словосполучення, залучені для найменувань об'єктів різних видів діяльності, складають близько 15 %. Проблема їх передачі вже поставала в деяких наукових працях. Наприклад, особливості трансформації англійських назв в українську мову висвітлюються в працях І. В. Корунця [6; 7].

Більшість іншомовних назв є іменниками, які в рідній мові мають позитивне стилістичне забарвлення: магазини *Fortuna*, *Magic life*, *Present*, *Tango*. Запозичені слова, перетворюючись на ергоніми, зазнають певних орфографічних змін. В англійській мові тільки перше слово назви пишеться з великої літери чи всі літери назви великими. Виникають так звані гібридні утворення, які складаються із російської або української частини та транслітерованої запозиченої. Причому ця запозичена частина може, як транслітеруватись: центр мобільного зв'язку «*Kiiv star*», підприємство «*Азов трейдинг*», так і передаватися прямим перенесенням: кафе «*Pizza Челентано*». Для таких назв відбирають слова, які легко вимовляються. Гібридні ергоніми є в різних мовах і містять основи різних європейських мов. Подібна іншомовна назва може включатися в текст російськомовного або українськомовні найменування або реклами: «*Морское агентство Shock*», «*Игровые автоматы Jackpot*», «*Торговый дом Aromanti*». Такий спосіб прямої передачі має свої позитивні сторони. Назва через деякий час адаптується в мові-реципієнті і немов би служить гарантом якості діяльності підприємства. Зафіксовано також випадки злитого написання слів, які зазвичай пишуться окремо: туристичне агентство *Clubfreedom*, магазин *Goodzone*, підприємство «*Кометасменеджмент*», крамниця «*Мамодай*» та окремого написання слів, які представляють собою складноскорочені назви та вживаються разом: агентство нерухомості «*Укр будинок*», банк *Uni Credit Bank*, фірма «*Смарт екс*», конструкторсько-технологічне бюро «*Авто сварка*».

Висновки та перспективи дослідження: Процес оновлення ергонімної лексики в мові відбувається шляхом утворення нових лексичних одиниць за допомогою широкого спектру мовних засобів і способів. За граматичною структурою ергоніми можуть бути представлені такими частинами мови, як іменник і числівник, також словосполученнями іменник + іменник, іменниковими словосполученнями, з'єднаними сполучником або прийменником, ад'єктивними словосполученнями,

словосполученнями із займенниками та дієсловами-імперативами. Також в ергонімоформуванні зафіксовано вигук та звуконаслідування. Крім того, ергонімна лексика може бути представлена символами як у вигляді цифр, так і в поєднанні зі словниковими компонентами. Подальше вивчення структурних типів ергонімів полягає в зіставному аналізі назв різних регіонів України, а також у порівнянні граматичної структури українських ергонімів зі структурою ергонімів інших країн.

Бібліографічні посилання

1. Белей О. О. Сучасна українська ергонімія (на матеріалі власних назв підприємств Закарпатської області): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Львів, 2000. 209 с.
2. Беспалова А. В. Структурно-семантические модели эргонимов и их употребление в современном английском языке (на материале названий компаний): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. Одесса, 1989. 183 с.
3. Бузинова З. И. Из истории развития русской эргонимии 20–30-х гг. (на материале названий промышленных предприятий). *Восточноукраинский лингвистический сборник*. 1999. Вып. 5. С. 60–73.
4. Дідур Ю. І. Особливості функціонування ергонімів у мові, мовленні та ментальному лексиконі (в українській, англійській та російській мовах): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15. Одеса, 2015. 195 с.
5. Карпенко О. Ю. Структура індивідуального ергонімічного фрейму. *Записки з ономастики*. 2007. Вип. 10. С. 11–22.
6. Корунець І. В. Принципи і способи передачі українських особових і географічних назв англійською мовою. *Мовознавство*. 1993. № 3. С. 13–16.
7. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): підручник. Вінниця: Нова Книга, 2001. 448 с.
8. Кутуза Н. В. Структурно-семантичні моделі ергонімів (на матеріалі ергонімікону м. Одеси): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Одеса, 2003. 214 с.
9. Лесовець Н. М. Ергонімія м. Луганська: структурно-семантичний і соціально-функціональний аспекти: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Луганськ, 2007. 295 с.
10. Отин Е. С. Номинационные процессы в русской эргонимии XX века (названия промышленных предприятий, акционерных обществ и фирм). *Актуальные вопросы теории языка и ономастической номинации*. 1993. С. 83–94.
11. Романюк М. І. Соціально-зумовлені інновації в ономастиконі Закарпаття кінця XX – початку XXI століття: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Ужгород, 2005. 247 с.
12. Сидоренко О. М. Номінаційні процеси в полілінгвальній ергонімії Донеччини: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15. Донецьк, 2013. 210 с.
13. Торчинський М. М. Українська Ономастика: навч. посібник. Київ: 2010. 238 с.
14. Турута І. І. Вывески, которые нас окружают. *Русский язык, литература, культура в школе и вузе*. 2005. № 3. С. 28–33.
15. Цілина М. М. Ергоніми м. Києва: структура, семантика, функціонування: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2006. 243 с.
16. Шевлякова И. Что в имени коммерческом твоём. *Новое время*. 2000. № 17–18. С. 58–59.
17. Шестакова С. О. Лексико-семантичні інновації у системі сучасної української номінації (на матеріалі ергонімів і прагмонімів): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Харків, 2002. 204 с.

Reference

1. Belei, O. O. (2000), *Modern Ukrainian company names (based on the proper names of companies of Transcarpathian province of Ukraine): dissertation* [Suchasna ukrains'ka ergonimija (na materialі vlasnih nazv pidpriemstv Zakarpats'koї oblasti): dis. ... kand. filol. nauk], Lviv, 209 s.
2. Беспалова, А. В. (1989), *Structural and semantic models of ergonyms and their use in modern English (on the material of company names): dissertation* [Strukturno-semanticheskie

- modeli jergonimov i ih upotreblenie v sovremennom anglijskom jazyke (na materiale nazvanij kompanij): dis. ... kand. filol. nauk*], Odessa, 183 s.
3. Buzinova, Z. I. (1999), "From the history of the development of Russian ergonymiya of 20-30-ies. (based on the names of industrial enterprises)" [Iz istorii razvittia russkoj jergonimii 20-30-h gg. (na materiale nazvanij promyshlennyh predpriatij)], *Vostochnoukrajinskij lingvističeskij sbornik*, vyp. 5, ss. 60–73.
  4. Didur, Y. I. (2015), *Peculiarities of functioning of ergonyms in language, speech and mental lexicon (based on the Ukrainian, English and Russian languages) : dissertation* [Osoblivosti funkcionuvannja ergonimiv u movi, movlenni ta mental'nomu leksikonu (v ukraïns'kij, anglijs'kij ta rosijs'kij movah: dis. ... kand. filol. nauk], Odesa, 195 s.
  5. Karpenko, O. Y. (2007), The structure of an individual ergonymic frame [Struktura individual'nogo ergonimichnogo frejmu], *Zapiski z onomastiki*, vyp. 10, ss. 11–22.
  6. Korunec', I. V. (1993), "Principles and methods of transmission of Ukrainian special and geographical names in English language" ["Principi i sposobi peredachi ukraïns'kih osobovih i geografichnih nazv anglijs'koju movoju"], *Movoznavstvo*, No 3, ss. 13–16.
  7. Korunec', I. V. (2001), *Theory and practice of translation (translation aspect)* [Teorija i praktika perekladu (aspektnij pereklad)], New Book, Vinnitsa, 448 p.
  8. Kutuza, N. V. (2003), *Structural and semantic models of ergonyms (on the material of ergonyms of Odessa): dissertation* [Strukturno-semanticchni modeli ergonimiv (na materiali ergonimikonu m. Odesi): dis. ... kand. filol. nauk], Odesa, 214 s.
  9. Lesovets, N. M. (2007), *Ergonymics of Luhansk: structural-semantic and social-functional aspects: dissertation* [Ergonimija m. Lugans'ka: strukturno-semanticchnij i social'no-funkcional'nij aspekti: dis. ... kand. filol. nauk], Lugans'k, 295 s.
  10. Otin, E. S. (1993), "Nomination processes in the Russian ergonymiya of the twentieth century (the name of the industrial enterprises, joint stock companies and firms)" [Nominacionnye processy v russkoj jergonimii XX veka (nazvanija promyshlennyh predpriatij, akcionermyh obwestv i firm)], *Aktual'nye voprosy teorii jazyka i onomastičeskoj nominacii*, ss. 83–94.
  11. Romanjuk, M. I. (2005), *Socially-conditioned innovations in the onomastics of Transcarpathia at the end of the 20th – the beginning of the 21st century conditioned: dissertation* [Social'no-zumovleni innovacii v onomastikonu Zakarpattja kincja XX – pochatku XXI stolittja: dis. ... kand. filol. nauk], Uzhgorod, 247 s.
  12. Sydorenko, O. M. (2013), *Nomination processes in polylingual ergonymiya of Donetsk region: dissertation* [Nominacijni procesi v polilingval'nij ergonimii Donechchiny: dis. ... kand. filol. nauk], Donetsk, 210 s.
  13. Torchinskij, M. M. (2010), *Ukrainian Onomastic* [Ukraïns'ka Onomastika], Kyïv, 238 s.
  14. Turuta, I. I. (2005), "Signs, which surround us" ["Vyveski, kotorye nas okružhajut"], *Russkij jazyk, literatura, kul'tura v shkole i vuze*, No 3, ss. 28–33.
  15. Tsilyna, M. M. (2006), *Ergonyms of Kyiv: structure, semantic, functioning: dissertation* [Ergonimi m. Kieva: struktura, semantika, funkcionuvannja: dis. ... kand. filol. nauk], Kyïv, 243 s.
  16. Shevljakova, I. (2000), "What's in your commercial name" ["Čto v imeni kommerčeskom tvoem"], *Novoe vremja*, No 17–18, ss. 58–59.
  17. Shestakova, S. O. (2002), *Lexico-semantic innovations in modern Ukrainian nomination system (ergonyms and pragmonyms): dissertation* [Leksiko-semanticchni innovacii u sistemi suchasnoï ukraïns'koï nominacii (na materiali ergonimiv i pragmonimiv): dis. ... kand. filol. nauk], Kharkiv, 204 s.

СИДОРЕНКО Елена Николаевна

кандидат филологических наук, доцент кафедры языковых и гуманитарных дисциплин № 3 Донецкого национального медицинского университета; бульвар Шевченко, 80, г. Мариуполь, 87500, Украина;
тел.: +38(050) 152-65-78; e-mail: olenasydorenko1970@gmail.com; ORCID ID 0000-0001-9189-5994

ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ РАЗНЫХ ЧАСТЕЙ РЕЧИ В УКРАИНСКОМ ЭРГОНИМИКОНЕ

Аннотация. Целью статьи является анализ наименований объектов различных видов деятельности, образованных от самостоятельных и служебных частей речи. **Объект исследования:** многочисленный украинский эргонимикон, включающий названия объектов различных сфер общественной жизни: производства, торговли, обслуживания и развлечений. **Предмет исследования:** граммати-

ческие особенности эргонимов разных регионов Украины, зафиксированных на протяжении последних двух десятилетий. В **результате** исследования рассмотрены названия объектов человеческой деятельности, образованные от разных частей речи и зафиксированные в течение последних двух десятилетий на территории Украины. Уделено внимание частотности их употребления. Сделана попытка анализа грамматических особенностей словообразовательных моделей, использованных в названиях различных объектов человеческой деятельности. По принадлежности к определенным частям речи все названия условно разделены на двадцать многочисленных групп, также выделены некоторые отдельные конструкции. Отмечено существительное, как опорный компонент в многочисленных подгруппах. Уделено внимание использованию других частей речи в создании названий. **Практическое применение** возможно в использовании материалов статьи при преподавании спецкурсов по ономастике. **Выводы:** процесс обновления эргонимной лексики в языке происходит путем образования новых лексических единиц с помощью широкого спектра языковых способов и средств. По грамматической структуре эргонимы могут быть представлены следующими основными частями речи: существительное и словосочетания с ним, существительное + существительное, словосочетания с существительным, которые соединены союзом или предлогом, адъективное словосочетание, словосочетания с местоимениями и глаголы-императивы, количественные и порядковые числительные. Также для образования эргонимов используются междометия и звукоподражания. Эргонимы могут быть представлены также символами, как в виде цифр, так и в сочетании со словесными компонентами. Дальнейшее изучение структурных типов эргонимов заключается в сопоставительном анализе названий различных регионов Украины, а также в сравнении грамматической структуры украинских эргонимов со структурой эргонимов других языков.

Ключевые слова: эргоним, часть речи, номинатив, субстантив, адъектив, словосочетания, апеллятив.

SYDORENKO Olena

candidate of Science, Philology, Associate Professor of the Department of Language and Humanities
№ 3 of Donetsk National Medical University; boulevard Shevchenko, 80, Mariupol, 87500, Ukraine;
tel.: +38(050) 152-65-78; E-mail: olenasydorenko1970@gmail.com; ORCID ID 0000-0001-9189-5994

PECULIARITIES OF USING DIFFERENT PARTS OF SPEECH IN UKRAINIAN ERGONYMIYA

Summary. *The purpose* of the article is the names analysis of objects of various types of activity, formed from different parts of speech. *The object* of study is: numerous Ukrainian ergonyms, including the names of objects of various spheres of public life: production, trade, services and entertainment. *The subject* of research is: grammatical features of ergonyms of different regions of Ukraine, recorded during the past two decades. **Finding** of this study: the article discusses the names of objects of human activity, formed from different parts of speech and recorded over the past two decades on the territory of Ukraine. Attention is paid to the frequency of their use. An attempt to analyze the grammatical features of the word-formation models used in the names of various objects of human activity has been made. According to belonging to certain parts of speech, all the names are conventionally divided into twenty numerous groups, some separate constructions are also highlighted. The noun is marked as a supporting component in numerous subgroups. Attention to the use of other parts of speech in the process of names creation is paid. **Practical application** is possible in use of the article materials in teaching of special courses on onomastics. **Conclusions:** the process of updating the vocabulary in the language occurs through the formation of new lexical units using a wide range of language methods and means. According to the grammatical structure, ergonyms can be represented by the following main parts of speech: noun and word combinations with it, noun + noun, word combinations with a noun, which are connected by a conjunction or a preposition, adjective phrases, word combinations with pronouns and imperative verbs, quantitative and ordinal numbers. Also for the ergonyms formation interjections and onomatopoeia are used. Ergonyms can also be represented by characters, both in the form of numbers, and in combination with verbal components. Further study of the structural types of ergonyms is supposed in a comparative analysis of the names of different regions of Ukraine, as well as in comparing the grammatical structure of Ukrainian ergonyms with the structure of ergonyms of other countries.

Key words: ergonym, part of speech, nominative, substantive, adjective, phrases, appellative.

Надійшла до редколегії 05.11.2018